

et. lxxxv. s. c. *Stf. ad suos oratores*
quos Tridenti in sacro concilio habebat

Ferdinandus Divina favente clementia electus Romanorum Imperator
sempiternus Augustus &c

Adi. devoti et egregie fideles nobis dilecti. Reddita fuerunt nobis litterae vestrae ad diem
quintam praesentis mensis data, unde intelleximus praesentem Conerly Statum, quem qui-
dem cuperemus pro comodo affluere Reip. Christianae meliore loco esse, in quo tametsi
hactenus mutare, aut corrigere nihil potuerimus, tamen facere non possumus quin
hanc comunem miseriam deploramus, et nihilominus pro nra parte nihil intentatum
zelinquamus, quo sperari liceat Conerly progressum, et optatum atq; felicem exitum
promoveri posse. Quamobrem clementer probamus, quod Oratoribus Regis Christianiss.
auctores, et monitores fueritis ut scriptum suum de reformatione Romae istis Cardina-
libus Legatis exhiberent, quia id nobis vehementer placuit, et cum scripto nro congru-
ere, videtur.

Ceterum ut vobis benigne respondeamus ad id quod scire desideratis, num in urgenda
Reformatione adhuc infra modesta fines consistere, an vero eam nihil proficiat mo-
desta, acivores esse debeatis. Rebitramus sane nos facile et clare perspexisse ex
ys lris, quas superioribus mensibus ad vos, atq; etiam ad dilectos Patres Cardinales Legatos
dedimus, quanto studio conati sumus hoc negotium Reformationis Romae eor. Patribus
comendatum reddere, et instare ut ea omni dogmatum tractationi antiponeretur
tamq; magis necessaria: quae quidem res ita nobis curae fuit, ut plane existimaverimus
hoc loco nullum prorsus cuiusq; hominum respectum nobis habendum esse, sed offe-
no Casares imprimis incumbere ut rem quam acerrime urgeremus, ita ut Legatis
ipsis cuiuscumodi nra assiduitas procuranda reformationis nonnunq; tedio et fastidio
fuisse visa est. Sed quod antelae nihil, sine tam parum profecerimus causa fuit
quod ex Regibus, et Principibus Christiani orbis, nedum ex Prelatis nullos ferme
habuerimus aditores. Galli namq; et Hispani principio non adfuerunt. Alios aut
Principes, et populos animadvertimus ad hoc negotium reformationis non satis am-
matos, et propensos extitisse, ac diligentr sibi cauere extitisse censuisse ne hoc
noie in cuiusq; offensionem incurrerent nos vero soli sine aliorum assistentia
et auxilio hoc turbato verum et temporum statu tam arduum institutum pub-
licam utilitatem concernens, quod multis est amarum ad effectum ducere non

401
potuimus, et ob Eandem causam aliquamdiu cesauimus soepe dictos Legatos hoc nos
sepius aut importunius inuicellare, praesertim promittentes se alias capita reser-
uationis ut habentur in Libro ad Pa.^{tes} eor, P^{ri}mas transmissis sigillatim modo
quoque tempore in Cone.^o proposituros esse.

Verum enimvero posteaq; nunc Oratores et Praelati Regis Christianissimi ac
ae idem nobiscum sentiunt, et sese uobis in hoc negocio conuinxerunt, neq;
dubitandum uideatur Hispanos quoque idem facturos deuenimus nunc
experiri quidnam praestari possit oblata scilicet tam egregia occasione
scripti nuper ab Oratoribus Gallis exhibiti Itaq; uolumus et benigne serua-
uobis inuicemus, ut Eandem actionem redintegretis, et hoc modo continuanda
suscipiat, uidelicet, ut primo quoque tempore saepe dictos P^{ri}mas Legatos con-
ueniatis, eisq; referatis Pa.^{tes} eor, P^{ri}mas uidisse, quale scriptum nuper Pa.^{tes}
eor, P^{ri}mas exhibuerint Oratores Regis Christianissimi de instituenda
reformatione, in quo perinde atq; in eo quod nos superioribus mensibus ad
uos miseramus P^{ri}mas ac coeteris Conclij Patribus presentandum, ualde
luculenter, ac maiore fere uelocitate q; in nro scripto describitur regula, ad
quam reformatio recte et utiliter institui queat. Ex utroq; aut manifeste ap-
paret sumam, et inuincibilem reformationis necessitatem, adeo ut ea postquam
neq; nos in saero Rom. Imperio Regniq; et D^{omi}nij nris hereditarijs, nec alij
res Reges, et Principes, et potissimum Rex Christianissimus in suis Regnis
et prouincijs exiguas saltem, qua adhuc supersunt catholicae religionis
reliquias diutius conseruare ualeamus, ut multo minus ut unitatem, et
pristinam in religione concordiam et tranquillitatem expectare debeamus
siquidem ea non humana ratione aut prudentia acquiri potest, sed emen-
datione uite, et reformatione eor, qui sunt in clero, et populo deprauato
assiduisq; precibus e puro corde prolati impetranda est a Deo Opt. Max.
qui offensus peccatis non nisi poenitentia conciliari solet, quia iustus
Dominus nunq; abiicit hereseon flagra, nisi tollatur culpa delicti. Quia
circa eum ad nos nondum perlaeum sit super praecipuis illis scripti n^{ost}

capitulis

vide f. ad hunc folio.

capitulis cum quibus etiam postulata Orator Gallicor, congruit in Cone.
 quicq; tractatum uel conclusam fuisse, nos tamq; Imperatorem et Principem Ca.
 solieum secundum rationem muneris nri pratermittere non potuisti, nec
 debuisti, quia P^{tes} eor, P^{tes} rursus beneuole admoneremus de proponendis
 et discutendis ys, qua primum per nos, iam uero per Oratores Regis Bryta
 nissimi in materia Reformationis proposita fuerunt. Et propterea P^{tes} eor, P^{tes}
 magnoq; cohortari, ac maiorem in modum requirere, ut miserta publice calamitatis
 et religionis Caesolice undies magis magisque deficientis, non modo diligentiv consi,
 derare, et ponderare uelint, quibus modis afflicta Christianitati succurri queat
 uerum etiam rationes per nos comonstratas suscipere, ne forte nos ac ceteri Reges
 et Principes seculares Christiani orbis cogamur, contra uoluntatem et deside
 rium nostrum Regis, atq; prouincijs quisq; suis opusmet praestare, sicuti
 presentis temporis, ac imperij Regnorumq; et Prouinciar, nostrar, extrema
 necessitas postulat, ne extincta in uniuersum Christiana religione tagams,
 no fenestra aperiantur. In quo tamen Deo uolente a pijsimo et Caesolici Im
 peratoris, ac principis officio, et a religione illa, quam a maioribus nris per
 manus traditam accepimus, ne latum quidem unguem, quod ad nrām perseram
 attinet recessuri sumus. Nos pro ea rerum Germanicar, noticia, quam longo usu
 annis amplius quadraginta acquisitam tenemus, scientes quantum momenti ad
 recuperandam pristinam unitatem, uel saltem ad conseruandas hasce portiuues
 religionis Caesolice reliquias conferat Reformatio, non frustra petisse, ut priusq;
 illa tanq; magis necessaria contradiceretur a discussione dogmatum interim
 supersederetur, allegatis firmissimis argumentis, sed magno nro cum dolore
 cernere, quod posthabitis potioribus reformationis articulis duntaxat leuissima
 et minutissima quadam tangantur, et quod tantum temporis conteratur in
 disputatione articuli de residentia, et institutione Episcopor, nam sit de
 iure Diuino, uel positius. Cum enim manifestum sit Ep^{os} debere suis Ecclesijs
 praesse, easq; regere et gubernare, nobis uideri quod non opus fuisset tam
 longa contentione, sed quod id maxime nunc agendum, et laborandum esset
 ut Epⁱ in suis Ecclyjs praesertim his turbulentissimis temporibus resideret, et

851
presentes quod optor, est officij diligenter, et sedulo prestare iuberentur, neq[ue]
prolixe disquirendum quo ad id iure teneantur quandoquidem eos ad id
teneri nemo inficias ire potest, nec referre siue diuino, siue posituo et humano
iure id fiat, quin S. D. N. rogandum, et adhortandum ut quoniam hoc oner
residentia, et aliar[um] functionum Episcopatum multi leuantur per dispensatione
Apostolicas s[ua] sua secundum eximiam suam pietatem in hoc casu, cum nullo Episcopi
uelit dispensare, nisi ubi id publica et euidentis Christianitatis utilitas postulare
debitur, quin etiam dispensationes, quas hoc seculo plus detrimenti q[uam] comode de
adferre, ac facile ab quolibet causis concedi, constat ad pristinos canones reuocari
Hac uos ipse p[ri]ncipalis Legatus proponenti[us] pro uestra industria, facundia, et in rebus
agendis dexterritate alijs etiam idoneis argumentis amplificare poteritis, etiam
atq[ue] etiam instando, et monendo ne surdis auribus pretereantur

P[ro]terea si animaduertentis Legatus et P[ar]es Consi[li]i nullo modo induci posse
ut traditionem dogmatum p[ar]teris intermittant, debetis operam dare, ut sal
tem utriusq[ue] negotium simul tractetur Patrum numero in duas classes distri
buto, quar[um] uni provincia reformationis instituenda alteri discutendorum
dogmatum cura tribuatur, quemadmodum Legati et P[ar]es quo ordine id i
modo et recte fieri queat, facile constituent

Ea aut[em] omnia uolumus, et iubemus ut proponatis, et tractetis, collatis
consilijs non solum cum Oratoribus Regis Britannissimi, uerum etiam cum
I[ulio] Comite de Luna, quando isthuc no[st]re ser[ui] et char[issim]i nepotis n[ost]ri Reg
Catholici uenturus est, et interim cum P[re]latis Hispanis, qui utiq[ue] seculi
confidimus sese uobiscum in his negocijs coniungent, nolimus enim nos
latere, quod haud ita pridem iam dilectus Ser[ui] nepos n[ost]r[us] Rex Catholici
nobis copiam fecerit capitum quorundam instructionis dicto comiti p[re]s
scripta, que nimirum ad uniuersam Temp[or]e Christianam spectant (nam et
siqua priuatum duntaxat ad sua Regna pertinere affirmant) ubi Ser[ui]

cuius prefato Oratori suo comiti de Luna expresse inuungit, ut uobiscum
mutuam intelligentiam (uti dici solet) habeat

Præterea nec illud uos calandos esse censemus, quod eadem negoti nro Sereniss.
Hispaniar, Rege statim in primo huius Concilij decreto maxima difficultas
occurrit in uerbis illis Proponentibus Legatis scilicet, quia Serenitas eius uerendum
putat, ne P^{mi} Legati id agere uoluerint, ut hoc artificio Patribus nouo ex-
emplis adimerent facultatem proponendi ea qua Reip. Christiana necessitas
postularet, si Legatis ipsi displicuisset et ideoq; putat a sepe dictis P^{mi}
Legatis ipsi debita cum modestia expressam uerborum illorum declarationem
petendam esse, optatq; uos in petenda huiusmodi declaratione, et promo-
uendis iis, que ad libertatem Concilij spectant, suis et aliorum Regum ac Prin-
cipum Oratoribus conuungi, quoniam Serenitas eius hoc nomine etiam Sereniss.
ac Christianiss. Francia et Portugallia Reges requisierunt, cui quidem
Serenitatis eius sententiæ cum ipsi quoq; subscribendum duxerimus
uobis per presentes benigne ac firmiter mandamus, ut quando tempus
erit memoratam declarationem requirendi dicto Comiti de Luna uos con-
iungatis, eiq; etiam alias in promouenda libertate Concilij et utilitate
publica assistatis, et interim rem dissimuletis et secretissimam teneatis
donec comunicatis consilijs unanimi dictorum Sereniss. Regum consensu
et opera suscipi queat

Cæterum quo relictas uos tam in hoc negotio q; in alijs uoluntati nræ
accommodatis uisum est operæ precium uobis formulam Latinam litterarum
quas in Lingua Hispanica ad dictum Sereniss. nepotem nræ dedimus cum
his transmittere

Porro quod in ysdem lris uis ostenditis ad eue constantem esse
inter Pres opinionem nos Rome Concilij suspensionem promouere ipsi
certè Pres toto aberrant calo, quemadmodum uobis iam antea scripsimus

101
Quapropter debetis id constanter negare, ipsiusq; Patribus firmam opinionem
omnibus modis euellere

Sic etiam falluntur Romani legati opinione sua dum existimant nobis articulos
illis de reformatione quas antea ad nos misistis satisfactum esse qui non
suasum habuimus Pres. Rom. non ita leuiter que in superficie tantum
se offerrent proposituros et tractaturos, sed mox ad substantiam et caput
rei progreduros fuisse, id quod etiam num uelementer desideramus
a uobis promoueri, et suprascripto modo urgeri uolumus. Exequuntur
igitur estis in premisis bene gratam et expressam uoluntatem nostram
erga uos benigne recognoscen. Dat. in ciuitate nra Constantia die X
mensis Ianuarij Anno Dni M. D. LXIII Regnoz nroz Romani
alioz uero XXXVII

Henricus

Ad mandatū sacre Cos. M^{tes}
proprie

M. Cino Hinder

V. Seld

A Hirgo

Ad deuotis ac egregio fidelibus nobis dilectis Antonio Archiepō Pragae
Georgio Drasowith Epō quinq;ue eccliesien et Sigismundo a Thun
nris Consiliarijs et ad sacrum Concilioam Oratoribus

Reddita XXV Jan^{ij}
hora nona noctis